

EESTI EKSPRESS

EESTI TAASISEISEVUMISPÄEVA
SUURKONTSERTTHERMORY ESITLEB:
LEAVE A LASTING IMPACTROOSTEVABA
MAAILMRUJA
RANNAP
ERSO

NÜÜD MÜÜGIL LISAPILETID HINNAGA 25 EUROT

rokkbänd / dirigent Kaspar Mänd

20. AUGUST 2020 KELL 20
TALLINNA LAULUVÄLJAKPiletilevis ja Ticketeris on müügil vaid 1900 piletit.
Kontserdi korraldaja tagab, et üritus vastab kõigile
Terviseameti nõuetele.

NETKINO Tallinn graanul invest Maks Moosits

PÕHJA-EESTI
HÕRJA-LAENUHÜRETU

saku

ALEXELA

Maks Moosits

mon repos

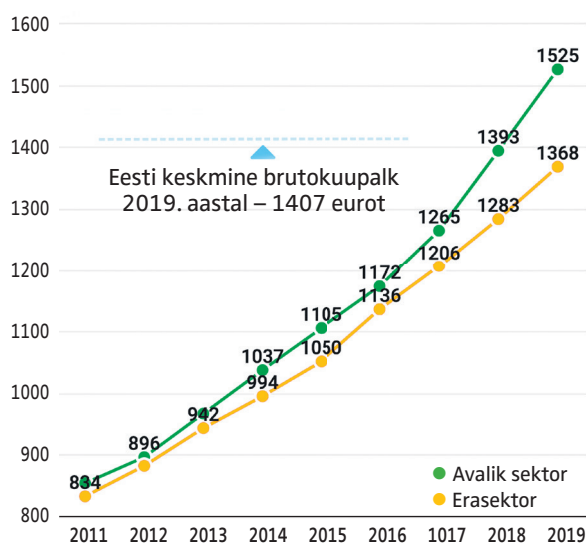
Avaliku ja erasektori keskmise kuupalga
vahe suurenes mullu 11,4 protsendiniStatistikaameti andmetel on avaliku ja erasektori keskmise
brutokuupalga vahe 9 aasta jooksul olnud avaliku sektori
kasuks, aga vahe on suurenenud 2018. ja 2019. aastal.

AVALIK SEKTOR

Riigi ametiasutused ja riigi hallatavad asutused, äriühingud ja tulundusasutused, avalik-õiguslikud asutused, sihtasutused ja mittetulundusühingud; riigi ja teiste valitusssektori liikmete osaluselise ettevõtte (nt Eesti Energia, Tallinna Sadam jne).

ERASEKTOR

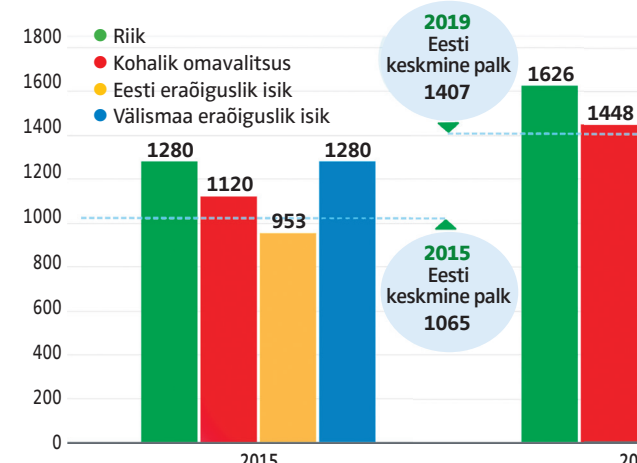
Siin on arvestatud nii Eesti kui ka välismaa omanikega äriühinguid.

Allikas: statistikaamet

Brutokuupalk riigis ja erasektoris
2015 ja 2019

Graafikus on nii riigiasutused kui ka erasektor jagatud kaheks. Riigi ametiasutuste ja riigi hallatavate asutuste kategoorias on ministereeriumid, inspeksioonid, kohtud, häirekeskus, kaitseliit, kaitseväge, riigiametid, prokuratuur, riigi-, riigikogu, presidendi ja õiguskantsleri kantselei, riigikontroll, sisekaitseakadeemia, vanglad. Neist on eraldatud kohalike omavalitsuste palgad, mis on eraldi tulbas.

Allikas: statistikaamet

RIIGI- JA ERAPAL
kärises enneolema
aga see on ametlik

Mitte kunagi varem ei ole riigisektori keskmine palk ületanud erasektori oma nii palju kui praegu, kuid saladus on, milline oleks vahe siis, kui eraettevõtjad näitaks palgatulu ausalt ega maksaks ümbrikupalka.

IVAR SOOPAN

ivar.soopan@maaleht.ee

Eelmise aasta statistika järgi maksti avalikus sektoris keskmiselt 11,4% rohkem brutokuupalka kui erasektoris.

"Kui see tõesti on üle 10%, siis on see lubamatult suur vahe," ütleb väikese infotehnoloogiaettevõtte Applaud juhatuse liige ja osanik Henrik Aavik.

Tema tegevusvaldkonnas on erasektori töötajate palgad kõige suuremad ja veavad üles ka keskmist statistikat. Aaviku sõnul oleks üle 10protsendine vahe liiga suur ka siis, kui see oleks vastupidine. "Riik ei peaks moonutama tööhõuturgu kumbagi pidi,"

Riigitöötajad on Aaviku sõnul paremini nähtavad, nende streigiähvardused kõnetavad ühiskonda. "Kassiriid, laomehed ja koristajad erasektoris peavad inimväärse palga saamiseks kuidagi teistmoodi vaeva nägema," ütleb Aavik. "Juhtide palgad riigisektoris siiski 11% üle erasektori ei ole, näib mulle. Hiljutine Ulla Ilissoni kaasus šokeeris peaministrit arvatavasti pigem pal-

gasaaja soo tõttu, mitte seepärast, et ta ei teaks, kui palju Rain Laane või Aivar Mäe palka saavad." (Erasektorist palgatud Ulla Ilissonist sai riigi haridus- ja noorteameti juht põhipalgaga 6900 eurot. Samuti erasektorist palgatud Rain Laane põhipalgaks sai 2017 haigekassa juhina 7800 eurot. Rahvuskooper Estonia direktori Aivar Mäe palk tõsteti mullu 6600 euroni. – Toim.)

Domineerijate mõju

Aaviku sõnul peab palgavahe mõistmiseks vaatama sektoris ja töötajagruppidesse sisse, mitte opereerima vaid üldise keskmisega. Majandusteadlane ja presidendi majandusnõunik Heido Vitsur on Aavikuga sama meelt.

"Mõlemad sektorid on eripalgelised, mõlemas algab palgatase väga madalalt ja jõuab väga kõrgele, aga erasektoris on madala

ja kõrgete vahe mitmeid kordi suurem kui avalikus sektoris. Avalikus sektoris teatavasti palgad nii kõrgeks ei lähe," lausub ta.

Vitsuri sõnul sõltub sektori keskmise palga dünaamika sellest, kuidas ühe või teise

struktuur muutub. "Näiteks me teame, et kõige kõrgem palk on erasektoris infotehnoloogia valdkonnas. Kui infotehnoloogia osakaal kasvab, siis muutub sellega ka era- ja avaliku sektori vahet. Avaliku sektoriga on sama asi – õpetaja on üks kõige kaalukam osa avalikust sektorist ja kui nende palk suureneb, siis muutub oluliselt ka avaliku sektori palk. Ilma struktuurseid muutusi vaatamata ei saa hinnanguid anda," selgitab ta statistika tausta.

Keskmise palga statistika häda on selles, et tulemus ei näita palgavahet era- ja avaliku sektori samadel ametikohtadel, kuigi statistikaameti eri tabelitest saab sarnaseid ameteid omavahel võrrelda.

Küsites jonnakalt, kas 11,4protsendine palgavahe on siis liiga suur või mitte, vastab osahinguline Fontes Palgakonsultatsioonid juhatuse liige Irja Rae: "See küsimus lähtub sellest, et kogu Eesti majandus on ühesuguse tööjõustruktuuriga. Reaalsuses, sarnaste tööde puhul, on palgavahe jätkuvalt erasektori kasuks."

Riigiamet on muretum

Ametlikult kogutavale statistikale otsa vaadates on aga näha, et maksumaksja raha kulutavad riigiasutused tõstavad palka kiiremini kui eraettevõtjad, kes samas loovad enamiku riigitulust.

2018–2019 suurenes kuu põhipalk 86 protsendil ning aasta kogupalk (koos lisatasudega) 90

protsendil riigi ameti- ja hallatavate asutuste, sihtasutuste ning avalik-õiguslike asutuste töötajail. Eraettevõtluses on seesugused protsendid harvanähtavad.

Riigi rahakotist saadav palk ja töökoht on kindlam, tuleviku turvalisem kui eraettevõtluses. Tuleviku kindlustamiseks saab pidada näiteks riigisektori pensionilisa, mida riik maksab töötajate pealt. Töötad 10–15 aastat, saad 10% suuremat pensioni. Kui staaž on üle 30 aasta, on vanaduspension 50% suurem. Sama muudatust võib leida Lääne-Euroopa ja Skandinaavia äriühinguist, kus makstakse lisaks riiklikule ettevõtte pensioni, aga mitte Eestist.

Arvad räägivad pingelisest mõõduvõtust avaliku ja erasektori vahel. Riigiga seotud asutustes ja ametites on palgatõusulootus ja töökoha säilimine tunduvalt tugevamatel jalgadel kui eraettevõtetes. See teravdab konkurentsi haritud ja heatasemelise tööjõu pärast veelgi, eriti koroonakriisi tagajärjel, kui riigiasutustes palka ei kärbitud ja

Irja Rae

Heido Vitsur

Kõige kahjulikum on halvasti makstud, vähese tööoskuse ja nõrga motivatsiooniga riigiametnik.

HEIDO VITSUR